

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta
Hoitotyön koulutusohjelma

Outi Kolhonen

Ensiapuopas meripelastusalukselle

Opinnäytetyö 2015

Tiivistelmä

Outi Kolhonen

Ensiapuopas meripelastusalukselle, 16 sivua

Saimaan ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta

Hoitotyön koulutusohjelma

Opinnäytetyö 2015

Ohjaajat: koulutuspäällikkö Anne Suikkanen, Saimaan ammattikorkeakoulu, valmiusvastaava Matias Pekkanen, Suomen Meripelastusseura Etelä-Saimaary

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa Suomen Meripelastusseura Etelä-Saimaary:n pv Willimiehelle räätälöity ensiapuopas. Oppaan tilasi Suomen Meripelastusseura ry., sillä he tarvitsivat oppaan, jonka avulla palauttaa mieleen ensiapuohjeita sekä ensiapuvälineiden käyttöä.

Oppaan ensiapuohjeet kerättiin erilaisista ensiavun ja ensihoidon julkaisuista ja Käypä hoito ohjeista. Oppaassa käytettiin vain vuonna 2009 tai myöhemmin tuotettuja lähteitä. Ohjeet tehtävällä toimimiseen sekä pelastusvene Willimiehen välineistön käyttämiseen tulivat yhdistyksen aktiiveilta.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi A5-kokoinen kierresidottu opas, joka painettiin Ifolorilla. Opasta voidaan käyttää yhdistyksen järjestämässä koulutuksessa ja siitä voi tarkistaa ohjeita ensiaputehtävälle lähdettäessä. Opasta voivat hyödyntää myös muut Suomen Meripelastusseuran jäsenyhdistykset, etenkin ne, joilla on saman veneluokan alus kuin pv Willimies.

Asiasanat: ensiapu, ensiapuopas, meripelastus

Abstract

Outi Kolhonen

A First Aid Booklet for Rescue Boat Willimies, 16 Pages

Saimaa University of Applied Sciences

Health Care and Social Services Lappeenranta

Degree Programme in Nursing

Bachelor's Thesis 2015

Instructors: Degree Programme Manager Ms Anne Suikkanen, Saimaa University of Applied Sciences, Operations Manager Mr Matias Pekkanen, Finnish Lifeboat Institution Etelä-Saimaa ry

The purpose of this thesis was to develop a first aid booklet for the rescue boat Willimies of the maritime rescue association Etelä-Saimaa. A booklet which contained both basic first aid instructions and instructions on how to use the equipment on Willimies was needed.

The first aid instructions for the booklet were collected from first aid and paramedical books. Furthermore the site of Current Care Guidelines was used. The instructions for the equipment were given by the crew members from Willimies.

The final result of this thesis was a booklet of size A5. It was printed by Ifolor. The booklet can be used to train first aid skills for crew members. It can also be used to check instructions on the way to a first aid call. The booklet can be useful also for crew members from other rescue boats, especially if the boat is similar to Willimies.

Keywords: first aid, Sea Rescue

Sisältö

1 Johdanto	5
2 Meripelastus	6
2.1 Suomen Meripelastusseura	7
2.2 Suomen Meripelastusseura Etelä-Saimaa ry	8
2.3 Pv Willimies.....	8
3 Ensiapu meripelastuksessa	9
3.1 Ensiapu.....	9
3.2 Meripelastusyhdistysten ensiapuvalmius	9
4 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tehtävä	10
5 Opinnäytetyön toteutus	11
5.1 Kohderyhmä.....	11
5.2 Aineistonkeruu.....	11
5.3 Oppaan kokoaminen	12
5.4 Yhteistyökumppani	12
6 Opinnäytetyöhön liittyvät eettiset näkökulmat	13
7 Pohdinta	13
Kuviot.....	Error! Bookmark not defined.
Lähteet.....	14

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa Suomen Meripelastusseura Etelä-Saimaan pelastusvene (myöhemmin pv) Willimiehelle tarkoitettu ensiapuopas. Tavoitteena oli huomioida erityisesti aluksen sekä meripelastusympäristön aiheuttamat erityispiirteet. Alusympäristö ahtaudellaan, varustuksellaan sekä miehistöllään aiheuttaa omat haasteensa ensiavun antamiseen. Lisäksi siihen vaikuttavat paikoin hankalat maasto-olosuhteet saaristossa. Esimerkiksi potilaan evakuoitua kallioiselta saarelta tai toisesta aluksesta ei käsitellä tavallisissa ensiapuoppaissa.

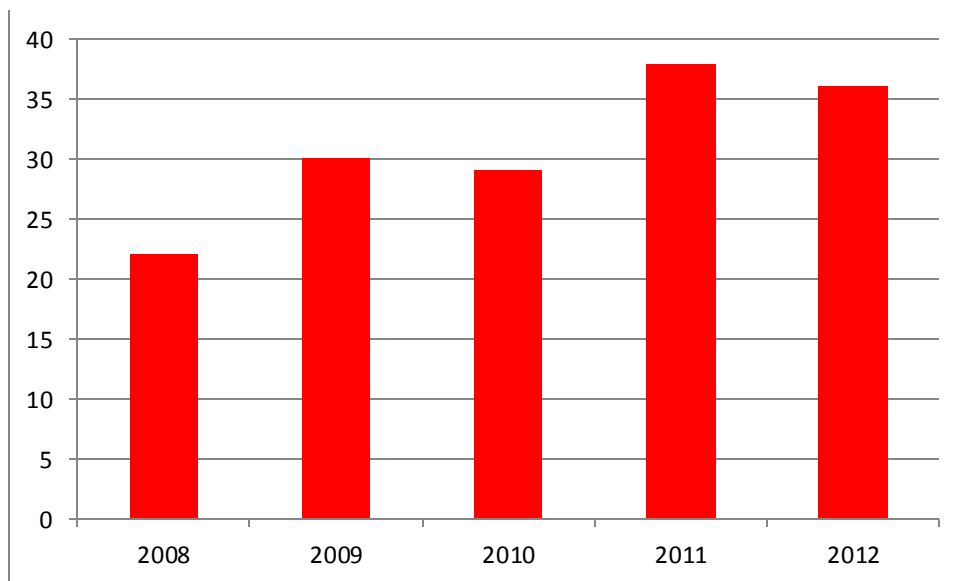
Ensiaputaidot ovat yksi osaamisalue kaikilla koulutetuilla meripelastusaluksen miehistönjäsenillä (Suomen meripelastusseuran koulutusjärjestelmä 2007a, 2007b). Koulutuksen perusteet hankitaan usein Suomen Punaisen Ristin kursseilta, ja näitä oppeja harjoitellaan säännöllisesti meripelastusseuran viikkoharjoituksissa. Meripelastajan tulee kyetä antamaan ensiapua hyvällä tasolla, sillä viiveet ammattiavun paikalle saamiseksi ovat pitkiä. On tavallista, että meripelastajat hakevat sairastuneen tai loukkaantuneen saaresta ja kuljettavat tämän jopa tunnin ajomatkan päässä odottavalle ambulanssille. (Messi tietokanta 2015). Meripelastajilla ei ole pääsääntöisesti terveydenhoitoalan ammattitaitoa, joten ensiapu on tasoltaan maallikon ensiapua ilman erityisiä välineitä (Metsäkallio 2008).

Pv Willimiehen miehistöllä on paljon hiljaista tietoa siitä, kuinka ensiapu ja sairaankuljetustoiminta aluksella sujuvat parhaiten. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda tämä tieto kaikkien saataville kirjallisessa muodossa. Hälytystehtävät saadaan sujumaan jouhevammin, kun luodaan yhteiset toimintatavat. Miehistön ei tällöin tarvitse opetella jokaisen päällikön toimintatapaa kyseisessä tilanteessa erikseen.

Suomen Meripelastusseuran (myöhemmin SMPS) suorittamien ensiapu- ja ensivastetehtävien määrä on ollut viime vuosina nousussa (Kuvio 1). Tämän vuoksi myös Suomen Meripelastusseura Etelä-Saimaa ry (myöhemmin SMPS Etelä-Saimaa) on alkanut kehittää ensiapukoulutustaan. Etelä-Saimaan yhdistyksen ensiaputehtävät ovat olleet pääasiassa potilaan kuljettaminen mantereel-

le ensihoitajien luokse, tai ensihoitajien kuljettaminen saareen potilaan luokse. Tyypillisiä tilanteita ovat olleet erilaiset tapaturmat kuten kaatumiset tai sairaskohtaukset (Messi tietokanta 2014).

Tavoitteena on että, tämän opinnäytetyön tuotoksena syntynyttä ensiapupuosta voi käyttää osana yhdistyksen ensiapukoulutusta. Oppaasta on hyötyä myös muille Suomen Meripelastusseuran jäsenyhdistyksille, etenkin jos niillä on saman veneluokan (Rankki-luokka) alus kuin pv Willimies.

Kuvio 1. Suomen Meripelastusseuran suorittamien ensiapu- ja ensivastetehtävien määrä Suomessa vuosina 2008-2012 (Messi tietokanta 2014)

Itse toimin SMPS Etelä-Saimaassa miehistötehtävien lisäksi ensiapuvastaavana. Tehtäviini kuuluu järjestää ensiapukoulutusta yhdistyksen aktiiveille sekä huolehtia alusten ensiapuvarustuksesta. Vapaaehtoisena meripelastajana olen toiminut seitsemän vuoden ajan. Olen ollut mukana lähes kaikilla yhdistyksen tuona aikana suorittamilla ensiapu- tai sairaankuljetustehtävillä.

2 Meripelastus

Meripelastuksella tarkoitetaan ihmishenkien pelastamista ja turvaamista erilaisissa hätätilanteissa merialueella. Meripelastustehtäviä ovat esimerkiksi merihätään joutuneiden veneiden auttaminen, kadonneiden etsintä ja sairaankuljetukset. Tehtävien suorittamisen perusteita on säädetty erilaisissa laeissa sekä so-

pimuksissa. (Rajavartiolaitos 2014). Meripelastuksesta on myös sisäasiainministeriön ohje, jossa mainitaan myös mahdollisuus vapaaehtoisten yhdistysten käyttämiseen meripelastustoimessa (Meripelastusohje 2010).

Tässä opinnäytetyössä käsite meripelastus tarkoittaa Suomen Meripelastusseura ry:n meri- ja järvipelastusyhdistysten harjoittamaa avustus- ja pelastustoimintaa merellä ja sisävesillä. Meripelastusseuran tehtäviin kuuluvat pelastus-, etsintä-, avustus- sekä ensiapu- ja sairaankuljetustehtävät. (Suomen Meripelastusseura ry 2013).

2.1 Suomen Meripelastusseura

Suomen Meripelastusseura (myöhemmin SMPS) on vuonna 1897 perustettu vapaaehtoisten meri- ja järvipelastusyhdistysten keskusjärjestö. Suomessa on kuusikymmentä yhdistystä, joissa pelastustehtäviä suorittaa yli 2000 vapaaehtoista. Vapaaehtoiset päivystävät ympäri vuorokauden koko avovesikauden ajan. Aluksia Meripelastusseuralla on noin 150 ja ne on sijoitettu rannikoille sekä sisävesille Hangosta Inariin. Vuonna 2014 Meripelastusseura suoritti 1613 tehtävää, joissa autettiin 3591 ihmistä, joista 33 pelastettiin todennäköiseltä menehtymiseltä. (Meripelastaja 1/2015, 8.) Suomen Meripelastusseura on määrittänyt arvoikseen vapaaehtoisuuden, pyyteettömyyden, turvallisuuden, pätevyyden sekä ympäristötietoisuuden (Suomen Meripelastusseura ry 2013).

Suomen Meripelastusseuralla on oma koulutusjärjestelmä jolla uusi tulokas koulutetaan miehistön jäseneksi. Kaikki yhdistykset käyttävät koulutuksessaan samaa järjestelmää, näin ollen osaaminen on kaikkialla samaa tasoa. Lisäksi SMPS järjestää kaikille jäsenille yhteisiä kursseja, joiden aiheina ovat mm. pelastustekniikka, päällystökoulutus tai tutkan käyttö. Etenemismahdollisuuksia on aina harjoittelijasta kansimiehen ja perämiehen kautta päälliköksi asti. Koulutettava voi myös suuntautua konepuolelle konemiehen tai konemestarin koulutussuunnitelman mukaan. Koulutukseen kuuluvat mm. merimiestaidot, merenkulku, alustekniikka, ensiapu, viestiliikenne, etsintä-, pelastus- ja avustustoiminta sekä johtaminen aluksella. (Suomen Meripelastusseura 2015.)

2.2 Suomen Meripelastusseura Etelä-Saimaa ry

Suomen Meripelastusseura Etelä-Saimaa ry (myöhemmin SMPS Etelä-Saimaa) on Lappeenrannassa toimiva yhdistys, jonka tehtävänä on suorittaa vapaaehtoista meripelastustoimintaa eteläisen Saimaan alueella. Lännessä raja kulkee Partakosken kohdalla, idässä Imatran rajalla ja pohjoisessa Puumalan rajalla. Etelä-Saimaan yhdistyksellä on käytössä kaksi pelastusvenettä ja yksi apuvene: Willimies, Totti ja Fisherman. Yhdistyksen asemapaikka on Lappeenrannan Rapaasaassa, vanhalla rautatieasemalla. Koulutusta järjestetään lähes vuoden ympäri jokaisena maanantaina. Kouluttajina toimivat pääasiassa yhdistyksen omat miehistönjäsenet. Miehistöä yhdistyksellä on noin 15 henkilöä. Erilaisia tehtäviä yhdistys suorittaa vuosittain 40-50. Vuosittain yhteistyötä tehdään Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen, Eksoten ensihoidon sekä Etelä-Karjalan poliisin kanssa. Lisäksi yhdistys kuuluu Vapaaehtoiseen Pelastuspalveluun (VAPEPA) ja osa miehistön jäsenistä osallistuu myös maalla tapahtuviin VAPEPAN tehtäviin. (Pekkanen 2013.)

2.3 Pv Willimies

Pv Willimies on SMPS Etelä-Saimaan päivystävä meripelastusalus. Se suorittaa pääasiassa kaikki yhdistyksen tehtävät. Se on merialumiinista vuonna 1999 valmistettu pv4 luokan alus. Pituutta aluksella on 12 metriä ja leveyttä 3.5 metriä, syväys aluksella on 80 cm. Koko mahdollistaa aluksen ajamisen tarvittaessa mataliinkin rantoihin. Aluksen huippunopeus on 30 solmua (n. 55km/h). Työntövoiman luo vesipropulsio, jota pyörittää 600 hv:n Caterpillarin moottori. Vesipropulsion sekä keulapotkurin avulla aluksella on erittäin hyvä hallittavuus sekä mm. mahdollisuus pitää alus paikallaan kovassakin sivutuulella. Miehistöä vaaditaan päällikön lisäksi kaksi kansimiestä, ja kolmihenkisen miehistön lisäksi alukselle voidaan ottaa yhdeksän henkilöä. (Suomen Meripelastusseura Etelä-Saimaa ry 2010). Ensiapuvarusteet ovat Suomen Meripelastusseuran katsastusvaatimusten mukainen, ja sisältävät mm. monipuolisen ensiapulaukun, parit ja rankalaudan niskatukineen (Pekkanen 2013). Vuonna 2014 aluksen varustus lisääntyi tyhjiötuentavälineillä: patjalla sekä lastasarjalla (Pekkanen 2015).

3 Ensiapu meripelastuksessa

Suomen Meripelastusseuran koulutusjärjestelmän mukaan ensiavun opettelu kuuluu kaikille miehistön jäsenille. Kansimiehille riittävät perustaidot ensiavusta, mutta päällystön täytyy perehtyä aiheeseen syvemmin (Suomen Meripelastusseuran koulutusjärjestelmä 2007a, 2007b). Ensiapuosaaminen ei ole tärkeää ainoastaan ensiaputehtävien varalle, vaan vesillä onnettomuus voi sattua myös omalle miehistölle. Hyvät ensiaputaidot ovat tärkeitä myös siksi, että yksikkö joutuu usein toimimaan ilman ensihoidon apua pitkiäkin aikoja. Pv Willimiehen ensiapu- ja sairaankuljetustehtävien keskimääräinen pituus oli 1 tunti ja 21 minuuttia vuosina 2011-2014 (Messi tietokanta 2015). Ajan laskeminen on päättynyt siihen, kun potilas on toimitettu ensihoitoyksikölle.

3.1 Ensiapu

Käsitteellä ensiapu tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä maallikon antamaa ensiapua ilman erityisiä hoitovälineitä tai hoitoalan koulutusta. Franz Keggenhoff määrittelee kirjassaan *Apua!* (2004) käsitteen ensiapu näin: *Käsitteellä ensiapu tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, jotka onnettomuuksissa, äkillisissä sairaskohtauksissa ja myrkytyksissä ovat välttämättömiä ennen ammattiauttajien saapumista, jotta autettavan terveydentila ei huonone entisestään.*

Suomen Punaisen Ristin ensiapuoppaan mukaan ensiavulla tarkoitetaan maallikon antamaa apua loukkaantuneelle tai sairastuneelle tapahtumapaikalla. Häätäensiapu on hengenpelastavaa apua, jolla pyritään turvaamaan potilaan peruselintoiminnot sekä estämään tämän tilan paheneminen. (Sahi ym. 2007.)

3.2 Meripelastusyhdistysten ensiapuvalmius

Mikko Metsäkallio on omassa opinnäytetyössään (2008) tutkinut Suomen Meripelastusseuran jäsenyhdistysten ensiapuvalmiutta. Metsäkallion mukaan yleisin syy meripelastusyhdistyksen hälyttämiseen oli onnettomuus tai loukkaantuminen, yleisimmin liukastuminen. Metsäkallio teki kyselyn ensiapuvalmiudesta ja -varusteista kaikille yhdistyksille. Yhdistysten välillä varusteista ja koulutuksesta löytyi runsaasti eroja. Keskimäärin yhdistyksellä on 1,7 hoitoalan ammattilaista, joillain yhdistyksillä ei lainkaan ja toisilla huomattavasti enemmän. Osaaminen

perustuu siis pääasiassa esim. Suomen Punaisen Ristin ensiapukursseihin, yhdistyksissä annettavaan koulutukseen ja ensivastekoulutukseen. Lähes kaikista yhdistyksistä löytyivät parit, rankalauta tai muu potilaan kuljettamiseen soveltuva väline, myös tuentavälineitä löytyi lähes kaikista yhdistyksistä. Sen sijaan hengityksen avustamiseen tarkoitettua paljetta löytyi vain puolelta yhdistyksistä ja potilaan tilan seurantaan soveltuvia mittareita, kuten verenpainemittaria, löytyi vain alle puolelta kyselyyn vastanneista yhdistyksistä. Eroja osaltaan selittää se, että ensivasteyksikön varustetason vaatimukset ovat ensiapuyksikköä suuremmat. Kaikki SMPS:n alukset ovat ensiapuvarusteltuja, mutta vain muutamilla on koulutus ja sopimus toimia ensivasteyksikkönä. Kysely on suoritettu vuoden 2008 lopulla, joten tämän päivän tilanne on mahdollisesti erilainen.

Kaikkien SMPS:n alusten varusteisiin kuuluvat parit, ensiapulaukku, lastasarja, tyhjiöpatja sekä hypotermiapeite ja huopia. Nämä ovat katsastusvarusteita, ja puutteet on korjattava mahdollisimman pian, jotta alus saa jatkaa meripelastustoimintaa. (Suomen Meripelastusseura ry. 2012.)

4 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tehtävä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa Suomen Meripelastusseura Etelä-Saimaa ry:n pelastusvene Willimiehelle räätälöity ensiapuopas. Tarkoituksena oli kerätä yksiin kansiin sekä uusimmat ensiapuohjeet että veneen varusteiden käyttöohjeet. Lisäksi oppaassa on huomioitu ympäristön tuomat erityishaasteet, kuten ahtaat tilat tai kallioiset saaret. Oppaassa perehdytään myös kansimiehen sekä päällikön tehtäviin ensiaputehtävällä sekä annetaan ohjeita potilaan kuljettamiseen pv Willimiehellä.

Tavoitteena oli tuoda viimeisimmät ensiapuohjeet helposti miehistön saataville sekä yhtenäistää toimintatapoja ensiaputehtävillä. Oppaan avulla myös kouluttaminen helpottuu ja opittua on helppo kerrata itsenäisesti. Tavoitteena oli näin parantaa miehistön ensiapuosaamista. Tavoitteena oli myös parantaa potilasturvallisuutta sekä potilaan selviytymismahdollisuuksia oikein annetun ensiavun kautta.

Opinnäytetyön tehtävänä oli etsiä uusin ensiaputieto sekä saattaa se oppaan muodossa pv Willimiehen miehistön saataville.

5 Opinnäytetyön toteutus

5.1 Kohderyhmä

Opinnäytetyön kohderyhmiä ovat Suomen Meripelastusseura Etelä-Saimaa ry:n aktiiviset meripelastajat, erityisesti pv Willimiehen miehistö (n=15). Opas on kuitenkin käyttökelpoinen myös muiden vastaavien aluksien miehistöille.

5.2 Aineistonkeruu

Opinnäytetyön taustatieto kerättiin erilaisista sähköisistä ja kirjallisista lähteistä, suurin osa Meripelastusseuran julkaisuista. Lisäksi haastattelin SMPS Etelä-Saimaan valmiusvastaavaa. Lisätietoa etsin myös ensiapuoppaista sekä Rajavartiolaitoksen julkaisuista. SMPS on omille jäsensivuilleen kerännyt meripelastusaiheisia tutkimuksia ja opinnäytetöitä. Näiltä sivuilta löysin yhden sopivan opinnäytetyön. Tietokantahauilla ei löytynyt yhtään sopivaa lähdeä, sillä aihetta on tutkittu todella vähän. Vapaaehtoisten antamasta ensiavusta on kirjoitettu vain kertomuksia onnistuneista tilanteista tai auttajien kokemuksia toiminnasta. Lähes kaikissa Theseuksesta löytyvissä ensiapua koskevissa opinnäytetöissä on pidetty ensiapukoulutusta tai laadittu ensiapuohjeet jollekin tietylle ryhmälle.

Ensiapuohjeet oppaaseen etsittiin erilaisista ensiapuoppaista, esihoidon kirjoista sekä Käypä hoito suosituksista. Tieto aluskohtaisiin toimintatapoihin tuli pv Willimiehen miehistöltä sekä yhdessä suoritetuista erilaisista toimintamallien kokeiluista. Oppaassa käytettäväksi lähteiksi valittiin vain vuonna 2009 tai myöhemmin tuotettu tieto.

Oppaassa tarvittavat kuvat on otettu kausien 2013-2015 aikana, erikseen sovituihin kuvauspäiviin. Kaikki kuvaukset olivat minun ohjaamiani. Kuvissa pyrittiin selkeästi erottamaan miehistö potilaasta mm. vaatetuksella. Kuvia ovat ottaneet sekä muokanneet pv Willimiehen miehistön jäsenet.

Ennen oppaan kirjoittamisen aloittamista selvitin, millainen on hyvä opas. Vilkan ja Airaksisen (2003, s.51-53) mukaan hyvä opas on luotu kohderyhmäänsä ajatellen. Siinä on mietitty oppaan kokoa, luettavuutta sekä sisällön sopimista kohderyhmälle. Myös toimeksiantajan toiveet on huomioitava värimaailmaa valittaessa sekä mahdollisesti toimeksiantajan logoa käytettäessä.

5.3 Oppaan kokoaminen

Opas on A5-kokoinen, kierresidottu kirja, joka on painettu Ifolorilla. Oppaan koamisessa on käytetty Ifolor Designeria, joka on Ifolorin oma kuvakirjojen tekoon tarkoitettu ohjelma. Oppaan kokoaminen alkoi kesällä 2014 sitä mukaa, kun oppaan kuvat ja tekstit tulivat valmiiksi. Osa pv Willimiehen miehistöstä (n=4) näki oppaan keskeneräisen version, ja kertoi mielipiteensä oppaan ulkoasusta ja ymmärrettävyydestä.

Opas on jaettu neljään selkeään pääaihealueeseen, jotka ovat ensiapuvälineet, toiminta ensiaputehtävällä, ensiapuohjeet sekä tukeminen. Ensimmäisessä luvussa esitellään pv Willimiehen ensiapuvälineet, niiden käyttö sekä sijainti aluksella. Toisessa luvussa annetaan ohjeita ensiaputehtävälle valmistautumiseen, kohteessa toimimiseen sekä potilaan siirtämiseen alukselle ja kuljettamiseen. Ohjeet on jaettu kansimiehistölle ja päällikölle eri kappaleisiin. Kolmannen lukuun on kerätty tavallisia ensiapuohjeita eri tilanteisiin. Aiheiden valinnassa on pyritty huomioimaan todennäköisimmät tapahtumat, mutta jätetty itsestään selvät asiat pois. Oppaassa ei siis puhuta mm. hypotermian hoidosta, koska se on meripelastajalle päivän selvä asia, toisaalta oppaassa ei käsitellä hyvin epätodennäköisiä aiheita, kuten ampumavammoja. Viimeisessä luvussa näytetään, kuinka aluksen tyhjiölastoja, patjaa sekä rankalautaa käytetään potilaan tukemiseen. Takakanteen tulostetaan paikallisten ensihoitotoimijoiden yhteystietoja, esim. ensihoidon kenttäjohtajan kutsutunnus ja puhelinnumero helposti saataville.

5.4 Yhteistyökumppani

Opinnäytetyön yhteistyökumppanina toimi Suomen Meripelastusseura Etelä-Saimaa ry. Yhdistys antoi kuvauksia varten käyttöön ensiapuvälineensä sekä

miehistöä. Osa miehistönjäsenistä toimi myös kuvaajina. Työelämänohjaajana toimi yhdistyksen valmiusvastaava Matias Pekkanen.

6 Opinnäytetyöhön liittyvät eettiset näkökulmat

Opinnäytetyöhön liittyviä eettisiä näkökulmia ovat sen tekoon osallistuvien henkilöiden anonymiteetin lisäksi myös käytetyn tiedon oikeellisuus ja luotettavuus. Oppaaseen käytettävien lähteiden valinnassa tulee olla kriittinen ja hyväksyä vain uusin tieto luotettavasta lähteestä, sillä hoito-ohjeet muuttuvat jatkuvasti. Oppaan kuvissa näkyviltä henkilöiltä on pyydetty kuvauslupa allekirjoitettuna. Heidän nimiään ei mainita oppaassa, mutta heidät voidaan kuvista tunnistaa.

Myös toiminnallisessa opinnäytetyössä täytyy huomioida tutkimusetiikka ja hyvä tieteellinen käytäntö. Tutkimuseettinen neuvottelukunta on listannut julkaisusaan hyvän tieteellisen käytännön periaatteita. Näitä ovat mm. muiden tutkijoiden työn kunnioittaminen kunnollisin lähdeviittein, tarvittavien tutkimuslupien hankkiminen ja tutkimuksen rahoittajien ilmoittaminen rehellisesti. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 6-7.)

7 Pohdinta

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa ensiapuopas SMPS Etelä-Saimaan päivystysalus pv Willimiehelle. Oppaalle oli tilausta, sillä ensiaputehtävät ovat meripelastajille harvinaisempia eivätkä ohjeet ja toimintatavat näin ollen ole täydellisesti muistissa. Itse toimin yhdistyksessä ensiapukouluttaja ja näin tarvetta oppaalle, jota koulutuksessa voisi käyttää. Tavallisia ensiapuoppaita voi koulutuksessa toki soveltavasti käyttää, mutta niissä ei anneta ohjeita potilaan kuljetamiseen tai esimerkiksi rankalaudan käyttämiseen. Miehistön jäsenet ovat pyytäneet minulta useisiin aiheisiin pikaohjeita, joista asian voi tarkistaa vaikkapa matkalla tehtävälle. Näin järkeväksi koota kokonaisen oppaan kaikista niistä asioista, joita tehtävillä voi tulla vastaan. Oppaan tarkoituksena ei ole opettaa uutta, vaan toimia kertauksen apuvälineenä.

Ensiapuohjeiden löytäminen ja kirjoittaminen oli helppoa, ensiapuoppaita sekä ensihoidon oppikirjoja on runsaasti tarjolla. Haastavaa oli päättää, mitä aiheita

oppaaseen otetaan mukaan ja millä tasolla asioista tulisi kertoa. Ohjeet tehtävällä toimimiseen sekä Willimiehen varusteiden käyttöön olivat vaikeampia luoda. Ohjeita ei ole missään kirjoitettuina, vaan hiljaisena tietona miehistöllä. Joi-tain toimintamalleja jouduimme miehistön kanssa kokeilemaan löytääksemme toimivimman. Kuvat oppaaseen otti kuvausta harrastava miehistön jäsen. Kuvia varten tarvitsin välillä paljonkin miehistöä, ja joskus heitä oli vaikea saada mukaan. Moni ei halunnut tulla oppaaseen malliksi, koska ei mielestään osaa tarpeeksi hyvin ensiapua. Osaamisen tasolla kuvauksissa ei ollut mitään merkitystä, sillä minä johdin kaikki kuvaukset. Suurin osa kuvista otettiin Saimaan saarissa partioajojen yhteydessä.

Oppaan kokoaminen Ifolor Designerilla oli helppoa, sillä ohjelma oli minulle jo ennestään tuttu. Jotkin aukeamat olivat taitollisesti haastavia, kun tekstit ja kuvat täytyi saada mahtumaan tietylle aukeamalle. Eräänä iltana neljä miehistönjäsentä kokoontui katsomaan oppaan senhetkistä versiota ja kertoivat omat mielipiteensä sen selkeydestä ja ymmärrettävyydestä. Heidän avullaan sain oppaan muokattua lopulliseen muotoonsa.

Opinnäytetyö opetti minulle suunnitelmallisuutta sekä pitkäjänteisyyttä. Ymmär-rän nyt, millaista kirjan kokoaminen on. Samalla tuli ensiapuohjeet kerrattua itsekin. Oppaita tulee yhdistykselle kaksi, toinen sijoitetaan pv Willimieheen ja toinen asemalle, josta asioita voi kerrata kahvikupin ääressä.

Oppaasta on hyötyä pv Willimiehen miehistön lisäksi myös muiden alusten miehistöille. Erityisesti saman alusluokan omaavat yhdistykset voivat soveltaa kirjan ohjeita erinomaisesti. Tietooni ei ole tullut, että vastaavia juuri meripelastajille suunnattuja oppaita olisi ollut aiemmin. Haastankin kaikki yhdistykset pohtimaan toimintatapojaan sekä tallentamaan toimivimmat kirjalliseen ja kuvalliseen muotoon. Kun kaikki toimivat samojen mallien mukaan esimerkiksi potilaan siirrossa, on tehtävillä toimiminen ammattimaisempaa sekä turvallisempaa.

Lähteet

Keggenhoff, F. 2004. Apua!. Helsinki. Otava.

Meripelastaja. 1/2015. Meripelastusseuran tehtävämäärä jatkaa kasvuaan – mutta onko se väistämätöntä?

Meripelastusohje 2010. Sisäasiainministeriö, Rajavartiolaitoksen esikunta
http://www.raja.fi/download/17606_Meripelastusohje_2010_liitteineen_FI_PAIVI_TETTY_TOUKOKUU11.pdf?90913d40a1b4d088 /Luettu 25.2.14.

Messi tietokanta 2014. Tehtävät. <https://messi.meripelastus.fi/fi/tehtavat.html>
/Luettu 25.2.14.

Messi tietokanta 2015. Tehtävät. <https://messi.meripelastus.fi/fi/tehtavat.html>
/Luettu 17.2.2015.

Metsäkallio, M. 2008. Suomen Meripelastusseuran ensivaste- ja ensiapuvalmius. Mikkelin Ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Pekkanen, M. Suomen Meripelastusseura Etelä-Saimaan valmiusvastaava. 2013, 2015. Haastattelu.

Rajavartiolaitos 2014. Meripelastus <http://www.raja.fi/meripelastus> /Luettu 25.2.14.

Sahi, T., Castrén, M., Helistö, N. & Kämäräinen, L. 2007. Ensiapuopas. Helsinki. Duodecim.

Suomen Meripelastusseura Etelä-Saimaa ry 2010. Alukset.
<http://meripelastuslpr.net/alukset.html> /Luettu 12.12.2013.

Suomen Meripelastusseuran koulutusjärjestelmä. 2007a. Kansimies.

Suomen Meripelastusseuran koulutusjärjestelmä. 2007b. Perämies.

Suomen Meripelastusseura ry. 2012. Pelastusaluksen katsastus. Katsastuspöytäkirja.

Suomen Meripelastusseura ry. 2013. Meripelastusseura.
<http://www.meripelastus.fi/fi/suomen-meripelastusseura> /Luettu 26.11.2013.

Suomen Meripelastusseura ry. 2015. Koulutus.
<http://www.meripelastus.fi/fi/koulutus> /Luettu 6.2.2015.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen louk-
kausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Helsinki. Tutkimuseettinen neuvottelu-
kunta

[http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_verkkoversio040413.pdf.pdf#overl
ay-context=fi/ohjeet-ja-julkaisut](http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_verkkoversio040413.pdf.pdf#overlay-context=fi/ohjeet-ja-julkaisut) /Luettu 9.1.2014.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki. Tammi.